

10 maart 2013 - 4^e van de 40dagen - Lukas 15,11-32 - Over verzoening

Gemeente van Christus,

De afbeelding op de voorkant van uw liturgie, is een schilderij van de Grieks-Italiaanse schilder Di Chirico. Deze Di Chirico experimenteerde in de eerste decennia van de vorige eeuw met surrealistische beelden, eigenlijk nog voor het surrealisme een echte kunststroming was. Het schilderij heet: "The prodigal son", 'De verloren zoon'.

Op het schilderij zie je twee mensen.

Als je de titel weet, dan herken je een zoon en een vader.

De witte figuur op de voorgrond zie je op zijn rug. Zijn kleding, hoofd en handen lijken van marmer. Deze man moet op de sokkel hebben gestaan, die je achter hem ziet. Om de één of andere reden is hij daarvan

afgestapt. Alsof hij uit zijn verstarring gewekt is. In beweging gezet. Opnieuw begonnen met leven.

Tegenover hem staat een man, brede schouders, opgepompte bovenbenen. De man is van ver komen lopen. Hij komt van de lege, dorre vlakte die achter hem ligt. In de verte zien we huizen, een stad.

Beide mannen missen hun rechterarm. Zonder rechterarm moeten ze moeite hebben gehad om contact met elkaar te krijgen. Maar nog wat onwennig, op de grootst mogelijke afstand van elkaar, raken ze met hun linkerarm elkaars rechterschouder aan. Ze raken elkaar aan – een dapper en teer gebaar, dat blijkbaar nog veel voorzichtigheid vraagt.

Het komt op mij over, dat ze beide schuld bewust lijken te zijn, ze kunnen elkaar (nog niet) recht in de ogen kijken. Er is nog geen gesprek. Beiden zijn in gedachten verzonken. Overdenken wat gebeurd is; wat het hen gebracht heeft, hoe het zo heeft *kunnen* gebeuren...

De vader wacht niet langer op zijn zoon. De zoon is opnieuw thuis.

Bijzonder aan deze plaat is de volkomen gelijkwaardigheid tussen vader en zoon. De zoon lijkt zelfs iets groter te zijn dan de vader.

Bij de meeste ander afbeeldingen knielt de zoon met gebogen hoofd voor zijn vader neer. Zijn de handen van de zoon voor de borst gevouwen. Is het de vader die zijn armen opent en zijn zoon omarmt. Meest zie je de zoon kleiner, gediensstiger opgetekend. De schuld bewustheid over wat *hij* heeft aangericht, spat van de plaatjes af.

Boete, inkeer, vragen van vergeving is daar hoofdthema.

Bij Di Chirico zie je gelijkwaardigheid. Vader en zoon waarderen elkaar in het bijzonder. Beide mannen hebben elkaar heel wat te vertellen. Over wat ze ervaren hebben, gevonden hebben, in zichzelf.

De gelijkenis van de verloren zoon is een verhaal in drie delen. Het voorafgaande evangelie deel lezen we vanmorgen niet, maar hoort er wel bij. Na wat gemor van Farizeeërs vertelt Jezus het verhaal van het verloren schaap; afgedwaald en gezocht en gevonden door de herder. Dan volgt het verhaal van een weduwe die een muntje kwijt is. Vertelt Lucas van de grote vreugde bij het terugvinden van die penning. Ten slotte vertelt Jezus van een vader met twee zoons.

De jongste zoon heeft geen zin in het boerenvak van zijn vader. Hij vraagt van zijn vader het erfdeel waar hij recht op heeft, en vertrekt met de noorderzon. Maar ook bij hem slaat de crisis hard toe en berooid maar weloverwogen gaat de jongen terug naar zijn huis. Bij thuiskomst staat de vader hem op te wachten, zag hem al van verre aankomen. Er wordt feest gevierd, volop. Maar hier is geen gedeelde vreugde over het terugvinden van wat verloren was. De broer kan het allemaal niet meemaken. Hij kan alle feestgedruis niet aanzien, omdat het voor hem strookt met alle wetten van realiteit en rechtvaardigheid.

In de bijbel gaat het vanaf het begin van de mensengeschiedenis om 'met z'n tweeën zijn'. Het gaat om de verhouding van die twee.

De gelijkenis gaat niet over de jongste zoon sec. Het gaat niet om "de zonde" van het losbandige en vrije leven dat hij leidde. Zijn *keuzevrijheid* wordt in de gelijkenis niet veroordeeld of misprezen. Er wordt geen waardeoordeel aan gekoppeld.

De gelijkenis gaat niet over de oudste zoon sec. Het gaat niet om zijn boosheid en teleurstelling. Zijn inwendige onmogelijkheid om het feest mee te vieren.

Naar beide zoons stapt de vader toe, opent zich voor hen.

Het gaat om de verhouding van die twee. Zoals het gaat om Kaïn en Abel, om Israëel én Izaak, om Ezaü én Jacob. Twee broers die elkaar niet uit kunnen staan, maar zonder elkaar niet kunnen bestaan. Jij die mij ik maakt.

Hier in het evangelie twee zonen zonder naam, de één en 'de ander'.

In Gods mensengeschiedenis gaat het telkens om voortgaande beweging. De gelijkenis wijst op bewegelijkheid in de voortgang, op de waakzaamheid die wordt gevergd. Wijst op onze waakzaamheid richting onze bewegelijkheid.

Twee broers en een vader komen bij elkaar. Drie mensen. Bloedverwanten.

Hoe komen ze bij elkaar? Wat nemen ze mee? Wat brengen ze in?

Schuldbewustheid. Beseffend wat de uitwerking is geweest van keuzes die gemaakt zijn. Notie van consequenties. Niet te beroerd om die consequenties te aanvaarden.

Boosheid wordt er meegebracht. Stille verwijten, onuitgesproken woede. Levenloosheid, afgestompt door de sleur van de gang van zaken. Innerlijke arrogantie die weet wat goed en fout is.

En liefde komt mee. Oneindig veel liefde. Vergeving. Genade. Openheid voor het verhaal en de keuzes van de ander. Bereidheid om een stuk van jezelf in te leveren, ten gunste van de ander én jezelf.

ie nadenkt over verzoening, weet diep van binnen dat *al deze* meegenomen moeten worden. Wie uit is op hereniging met wat verbroken is, zal al deze emoties, gedachten, ervaringen, teleurstellingen in moeten brengen. *Vreugde* ervaren om wat opnieuw gevonden is, is alleen mogelijk wanneer zowel jongste zoon als vader als oudste zoon zichzelf inbrengen. De pijn en het verdriet. Het verlies en de teleurstelling. De schreeuw om erkenning.

In de gelijkenis belichamen drie separate figuren deze aspecten. In onszelf wonen alle drie figuren; oudste zoon, jongste zoon en vader. Aan wie geven wij het woord? Naar wie luisteren wij? Durven wij de uitdaging aan te kijken naar de vader die naar buiten stapt, op beide zoons af?

Het schilderij van Di Chirico toont hoe zwaar, hoe moeilijk die stap is.

Tot harde steen is de mens geworden. Stijve houten ledematen, samen gehouden door scharnieren. Maar, ze komen weer in beweging. Ze zijn nog beweeglijk, vooruit te krijgen. In de harde steen komt weer leven. Er wordt van voetstukken afgekomen. Er zit beweging in.

Dat wij mogen delen in Zijn vreugde, dat wij de wereld blijdschap mogen verkondigen, Dat we niet anders kunnen dan feestvieren en blij zijn, "Hij was verloren en is teruggevonden".

Amen